

פרשת משפטים

תורתנו הקדושה, יקרה מפנינים! (כא, ב)

תורתנו הקדושה, יקרה מפנינים!

כי תקנה עבד עברי... אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו: אם אדביו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות, האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו: ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי... ורצע אדביו את אגזנו במרצע ועבדו לעלם: (שמות כ"א ב' - ו').

ידוע הדבר ומפורסם העניין שתורתנו הקדושה מכונה "מים שאין להם סוף" והיא נדרשת בפרד"ס ביאורים ופרד"ס דפרד"ס ומכל מילה ואות ותג שבה ניתן ללמוד הלכות וחידושים רבים כפי שדרש רב חסדא בגמרא על המילים "קווצותיו תלתלים" - שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ שבאותיות התורה תילי תילים של הלכות (עירובין כ"א ע"ב), וכן מצאנו בגמרא שרבי עקיבא היה דורש "כתרי אותיות" (מנחות כ"ט ע"ב).

בפרשת השבוע אנו רואים דוגמה נפלאה לכך, כאשר בין שורותיה של פרשייה העוסקת בנושא תמים ולא נעים [מכירת עבד עברי] זרועים חמישה פנינים יקרים וקדושים - הגדושים ביראת אלוקים ומוסר השכל רם ונישא, ושווים יותר מכל הון וממון ודמיון שבעולם - ואלו הם:

= פנינה ראשונה =

אם אדביו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות, האשה וילדיה תהיה לאדניה (כ"א ד').

* אם אדביו - ה'.

* יתן לו אשה - משפיע על האדם שפע.

* וילדה לו בנים או בנות - נהיה לאדם הצלחות והישגים.

* האשה וילדיה תהיה לאדניה - צריך האדם להפוך את כל השפע והצלחות, לכלי עזר בעבודת ה'.

פירוש: כל אדם באשר הוא, יש לו מתנות רבות שקיבל מהבורא. בריאות, אישה, ילדים, בית, מעמד חברתי וכו'... כמובן שבהתחלה האדם אומר לה' תודה על כל מתנה ומתנה שהבורא נותן לו. על האישה המעולה, הדירה הנפלאה, הילדים המתוקים... אלא שאט אט האדם מתרגל לכל הטוב המקיף אותו ומסתכל עליו כמובן מאליו, והוא שוכח מעט את נותן המתנה - את הבורא.

התופעה מצויה יותר "בשעת צרה" כאשר האדם נקלע למשבר ורואה שסיכויי הצלחתו קלושים ותלושים, והוא מבקש את עזרת הבורא. באותו רגע רעוע הוא מרגיש את אפסיותו וקטנותו מול הבורא הגדול - והוא מנסה לשכנע את הבורא הכל יכול שיושיעו מצרתו, והוא מבטיח לה' שמהיום הוא יהיה יותר בסדר. אך לאחר שהישועה באה והצרה עברה והסכנה חלפה - ההתלהבות הרוחנית שלו נעלמת ונמוגה, והקשר הטרי שלו עם הבורא מתקרר ומתדרדר מתערער ומתפורר.

מספר תלמיד חכם אחד שיום אחד הגיע לפתח ביתו יהודי וביקש ממנו שיעשה לו "התרת נדרים". שאל הרב את היהודי במה בדיוק מדובר? והיהודי השיב: בזמן מלחמת המפרץ גרתי ברמת גן באזור שבו ראיתי היטב את הטילים ואף שמעתי את פיצוץ הסקאדים, והיו פעמים שבאמצע הלילה הייתה אזעקה - ועד שקמתי והתמקמתי בתוך החדר האטום הטיל כבר הספיק לנחות ולהתפוצץ, והייתי עד לפטריית האש ולרעש וההדף הגדול.

פרשת משפטים

כבוד הרב, באותה תקופה הפחד שלי היה נורא! העתיד היה מעורפל ולא ידעתי מה יהיו תוצאות ההפגזה הבאה של הרודן והצורר סדאם חוסן ימ"ש וכל שכמותו, וביקשתי מה' שיושיע אותי מהפחדים ויתן לי רוגע נפשי, וכדי לרצות את ה' לקבל את בקשתי - נדרתי נדר להתחיל לשמור את השבת. אך כעת המלחמה נגמרה והבעיה נפתרה, ואני מבקש מהרב שיעשה לי "התרת נדרים" על זה שנדרתי לשמור שבת.

הנה לנו סיפור חמוד המשקף הרבה בני אדם, שבשעת צרה הם מתקרבים לה' ומבקשים ממנו ישועה ועזרה - ולאחר שהצרה חלפה הם מתרגלים לישועה ושוכחים את המושיע, את הבורא. באה פרשתנו ומזכירה לנו:

אִם אֲדַבְּרוּ יָתֵן לֹא אִשָּׁה - אִם הַבּוֹרָא מִשְׁפִּיעַ עַל הָאָדָם שִׁפְעָא...

וְיִלְדָה לֹא בָנִים אוֹ בָנוֹת - הָאָדָם מִקְבֵּל יִשׁוּעוֹת וְהַצְלָחוֹת וְהִישָׁגִים...

הָאִשָּׁה וְיִלְדָה תִּהְיֶה לְאִדְבָּיָה - גַּם לְאַחַר שֶׁקִּיבַל הָאָדָם אֶת הַיִּשׁוּעָה - עָלָיו לְזַכּוֹר תְּמִיד אֶת "הָאָדוֹן הַמִּשְׁפִּיעַ" וְלִהְיוֹת אֶת כָּל הַשִּׁפְעָה וְהַצְלָחוֹת לְכֹלֵי עֶזֶר בְּעִבּוּדֵי ה', וְלֹא לַעֲשׂוֹת מִהַשִּׁפְעָה עֵיקָר - וּמִהַבּוֹרָא טַפַּל חֲלִילָה.

ואיך באמת הופכים את השפע לכלי עזר בעבודת ה'?

זכית למתנה הנפלאה שנקראת ילדים? תעניק להם חינוך יהודי "מושלם", ותשמח את הבורא בפירותיך המתוקים... זיכה אותך ה' לקנות בית? תפאר אותו במזוזות מהודרות, תקדש אותו ותלמד בו תורה, תכניס אורחים "עם לב שמח"... זכית לראייה טובה? תקדש את העיניים ותשמור אותן ממראות שאינן טהורות, תביט על ספר תורה, תברך ברכת הלבנה על ראיית הירח פעם בחודש...

תהפוך את כל המתנות הנפלאות לכלי עזר בעבודת ה', וכפי שאנו אומרים בכל יום "ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו". ואין ספק שאם אנו נבראנו אך ורק לכבוד ה' ולעשות רצונו, על אחת כמה וכמה שחובתנו להשתמש באביזרים וכלי העזר שקיבלנו מה' - למטרה רוחנית ועבודת ה'.
נ.ב. אין זה סותר שמותר להנות מהעולם ותענוגותיו. אלא שחובה על האדם היהודי להבין שגשמיות זה דבר טפל "שקיבלנו מהבורא" כדי לסייע לנו לשמור על תקינות בריאות הנפש - וזה מאפשר לנו הרחבת הדעת ומילוי כוחות, "לצורך קיום המצוות ועבודת הבורא".

= פנינה שניה =

אִם בְּגִפּוֹ יֵבֵא בְּגִפּוֹ יֵצֵא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא יֵיֶצֵא אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: (כ"א ג').

ויצאה אשתו עמו - וכי מי הכניסה שתצא? אלא... שהקונה עבד עברי חייב במזונות אשתו ובניו (רש"י שם).

סוד ויסוד אדיר וכביר גנוז כאן, אשר הוא בעצם "מפתח הישועות" לכל יהודי. מה כוונת החזן הפייטן והפטפטן?

התורה הקדושה מגלה לנו שמי שהוא "עבד עברי", הבוס שלו צריך לדאוג למזונות כל בני ביתו. ואין ספק שזה גם בעבודת ה' יתברך.

אדם שמכניע את עצמו לה' והופך להיות עבד נאמן לבורא, הרי שהאדון שלו "בורא עולם" דואג לו ולבני ביתו למזונותיו והוצאותיו, וממלא את צרכיו ומשאלותיו. וככל שהאדם מגביר את ההתבטלות שלו אל הבורא ומעמיק את החיבור עם התורה ומצוותיה, כך גם צינור השפע שלו מתרחב ומתעצם, עד כדי כך שהוא אפילו יכול לדרוש מה' לשנות את נתוני העולם, וזהו הסוד של "צדיק גוזר וה' מקיים". רוצים קצת

פרשת משפטים

מסמכים כדי לחדד את הראייה ולהבין לאיזו עוצמה יכול להגיע אדם יהודי שפיתח קשר מושלם עם הבורא?

מבואר במדרש שבתקופתו של רבי שמעון בן שטח היה לאנשים יראת שמים, והם זכו לברכה גדולה. גרעיני החיטים היו בגודל של אגוזים, גרעיני השעורים בגודל של גרעיני הזיתים, והעדשים בגודל של דינרי זהב (ויקרא רבה בחקותי, לה).

אך למרות הברכה הגדולה, פעם אחת הייתה גזירה והגשמים לא ירדו. ראו אנשי הדור שהמצב קשה, ובקשו מהצדיק חוני המעגל שיתפלל עבורם על הגשם.

התפלל חוני (תפילה רגילה), ועדיין לא ירדו גשמים. הבין חוני שיש גזירה קשה - ודרוש כאן יותר מתפילה רגילה. מה עשה אותו צדיק?

לקח מקל וסימן איתו עיגול על החול, ונעמד בתוך העיגול - ואמר: ריבוננו של עולם. בניך שמו פניהם עלי, שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן, עד שתרחם על בניך - ותוריד להם גשמים. מיד התקדרו השמים בעננים, והחל "לטפטף" גשם חלש. ראה חוני שהגשם יורד מאוד חלש, והמשיך בתפילתו - וכה אמר: ריבוננו של עולם. לא כזה גשם ביקשתי, אלא גשם שימלא "בורות שיחין ומערות". באותו רגע החלו לרדת גשמי זעף בשצף קצף. ראה חוני שכעת הגשם "עז מדי", והמשיך בתפילתו ואמר: ריבוננו של עולם. לא כזה גשם ביקשתי, אלא "גשמי רצון ברכה ונדבה". מיד התמתן הגשם וירדו גשמי ברכה, עד שנאלצו כולם לצאת מירושלם ולעלות להר הבית מפני שפע מי הגשמים (תענית ג' ח').

מעשה דומה מצאנו על רבי חנינא בן דוסא שהיה הולך בדרך וירד עליו גשם והגשם ציערו מאוד. נשא רבי חנינא את עיניו לשמים, ואמר: ריבוננו של עולם. כל העולם בנחת (מהגשם) וחנינא בצער? מיד פסק הגשם.

לאחר שהגיע רבי חנינא לביתו, נשא עיניו לשמים ואמר: ריבוננו של עולם. כל העולם בצער (מחוסר גשם) וחנינא בנחת? מיד חזר הגשם.

על המעשה הזה אמר רבי יוסף: כל כך גדולה מעלתו של רבי חנינא בן דוסא, עד כדי כך שהוא הצליח לעקוף את תפילתו של כהן גדול ביום הכיפורים, [שהיה מתפלל בקודש הקודשים שלא ישמע ה' את תפילת עוברי דרכים - ולא יעצור בגלל צערם את הגשם, מחמת שכלל הציבור זקוק לו]. (יומא נג:).

באותו נושא מסופר בגמרא, שכאשר רבי יהודה היה חולץ את נעלו - כבר היה יורד גשם (תענית כד:). [רש"י מפרש שחליצת הנעל מראה על כך שהאדם בצער].

הסיפורים הללו הפזורים בתלמוד מראים לנו שמי שהופך את עצמו "לעבד נאמן לבורא" - לא רק שהאדון הגדול דואג למזונותיו - אלא הבורא ממלא גם את כל משאלותיו ובקשותיו, וכפי שהעיד חוני המעגל על עצמו ואמר לבורא בתפילתו "בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך"... פירוש: הם יודעים שיש לי אצלך פרוטקציה מלאה והנך ממלא את כל בקשותי.

אכן, חיזוק הקשר עם הבורא ואדיקות מלאה במצוותיו, זו הסגולה הזולה והבדוקה ביותר, לכל הישועות!!!

= פנינה שלישית =

אִם בְּגִפּוֹ יבֹא בְּגִפּוֹ יֵצֵא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא יֵיֶצֵא אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: (כ"א ג').
שואל רש"י: ויצאה אשתו עמו. וכי מי הכניסה שתצא?

פרשת משפטים

ועונה "התוספות ישנים": אשה ובעל זו אחדות גמורה, ובצרתו צר גם לה, וכאשר בעלה נמכר לעבד - עול העבדות כואב גם לה.

וכשבעלה יוצא לחירות, כאילו גם אשתו יוצאת עימו - שמעתה גם לה נהיה קל יותר (רב פנינים בשם ת"י).

התורה הקדושה מגלה לנו איך אמור להראות בית יהודי תקין, שהקשר שלו מבוסס על "קשר נפש". אחדות גמורה בטוב וברע, בשמחה וגם בתוגה, ולא רק כשהכל ורוד ותקין והבית נוסע על מי מישרים.

וגם כאשר הבעל נמכר לעבד... האישה לא חשה בטוב... על הבעל רובץ עול גדול... האישה בחדר לידה... בכל פעם שיש קושי לאחד מבני הזוג - הצד השני צריך להיות ער וכואב את אותו כאב ולעמוד ולסייע כפי כוחו, ולחוש ולהרגיש את צער בן הזוג.

מסופר על הרב אריה לויין שהגיע פעם עם אשתו אל הרופא, ואמר לו: דוקטור! "הרגל של אשתי כואבת לנו". הרגל היא שלה, אבל הכאב הוא של שנינו. כך חי אדם תורני. הוא מחובר עם בן זוגו וחש את תחושותיו, לא פחות מתאומי סיאם המחוברים ומרותכים אחד לשני - וחיים על לב אחד, שהאחדות והרגש ביניהם מושלמים.

האמת היא שכולם מבינים את הדברים הללו והרמה הזו, אלא שהם נזכרים בה באיחור מעט - וכפי שרואים בסיפור הבא:

הרב ניסים יגן זצ"ל היה רגיל להתארח אצל משפחה מסוימת כל פעם שהזדמן לעירם לצורך מסוים, והוא מספר כך:

הרבה פעמים כאשר הגיע לבית המארחים, בעלת הבית הייתה מייללת בפני: אני סובלת מבעלי... הוא חסר רגש והשכלה... לא מתחשב בי... מעולם לא הייתה לי טיפת נחת ממנו... האישה בכתה בפני והתלוננה על בעלה תלונות קשות מאוד.

עברו ימים חלפו שנים ויום אחד אני מקבל בשורה לא טובה, הבעל של אותה אישה נפטר בתאונת דרכים - וצריך ללכת לנחם. התארגנתי מיד ליציאה, והייתי בטוח שהמלאכה לא כל כך קשה. סוף סוף האישה הייתה כל הזמן טעונה כל הזמן על בעלה, היא טענה שאין לו השכלה... שמעולם לא היה לה ממנו טיפת נחת וכו', ומסתבר שהיא לא רואה את פטירתו כאבידה גדולה.

והנה אני מגיע למקום ומנחם ומעודד, ולפתע אשתו של המנוח אומרת לי בכאב גדול ומתוך דמעות: בעלי היה כל עולמי... בחר מיוחד... הוא נסך בי ביטחון ועמד תמיד לימיני... היה אבא טוב... איך אסתדר בלעדיו...

הסיפור הזה מראה לנו בדיוק את המצב האמיתי של האדם. בתוך תוכו הוא אוהב את בן זוגו, הרי לפני החתונה הוא חקר אחריו ובחר בו לשותף לחיים מתוך כל המיליארדים, ואין ספק שהיו לכך סיבות טובות. אלא שבמשך החיים דחוק השעה ועול הצרות מטשטשים מעט את חושי ומאפילים על זוהרו של בן זוגו, ולכן רק לאחר הפטירה מבחינים בחסר הגדול וגודל האבידה.

באה הפרשה ומלמדת אותנו: בני זוג צריכים להיות מאוחדים לא רק שטוב - אלא גם בזמנים הקשים - ואפילו במצב של עבדות. חובה תמיד לשמור על אחדות ונשיאה בעול ולא לתת לנתוני השטח הקשים לחצוץ בין בני הזוג ולשחוק להם את הקשר.

ברשות הרבים וברשות היחיד וברשות הקוראים וכל המסובים, נכניס כאן ממתק מאוד טעים וחמים ונעים,

פרשת משפטים

הקשור לעניין:

חתן - אותיות "נחת".
כלה - אותיות "הכל".
האותיות של חתן + כלה,
יוצרות את המילים "תן לה - כח"!

מה הפירוש?

לחתן - יש נחת מלאה. הוא הבוס הרשמי והבלעדי, הוא נותן את הטון והצביון ורוח ההשקפה בבית, ומרותו "העדינה והנעימה" פזורה על בני הבית.
לכלה - יש הכל. בעלה התחייב לה בכתובה על מזונותיה ומילוי צרכיה, ולא מוטל עליה עול הפרנסה ושאר טרדות.

מצד שני...

לחתן - אין "הכל", שהרי עול הפרנסה והאחריות הרוחנית לצביון הבית רובצים על כתפיו - והוא תלוי בחסדי הבורא.
לכלה - אין "נחת", משום שהיא תלויה בחסדי בעלה. אם הוא יהיה רחום וחנון והגון ובעל טוב, אשריה. אך אם הוא יהא עריץ ופריץ ודורסני ורומסני, אין אומללה יותר ממנה.
והשאלה נשאלת: אם לכל אחד יש פלוס אחד ומינוס אחד, הרי שזה מתכון לחורבן ובלגן והרבה אש ותמרות עשן. אם כן כיצד ניתן לגשת לחתונה ולעשות שותפות עד 120?
התשובה פשוטה: כאשר מערבבים את החתן והכלה ביחד ומאחדים ביניהם - הרי שאחד משלים את חיסרון השני והם נהיים כוח אחד מושלם וחזק, וזה גם רמוז באותיות "חתן כלה". אם מערבבים את האותיות של "חתן + כלה", מקבלים את המילים "תן לה - כח"! אם היא נותנת לו והוא משקיע בה וכל אחד חי את טובת השני בלב ונפש, זהו הכוח המאחד והמעודד. ואת זה בעצם חקקה התורה בתוך המילים "וַיִּדְבֶק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד" (בראשית ב' כ"ד).

= פנינה רביעית =

אם בַּעַל אִשָּׁה הוּא, וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: (כ"א ג').
אם בַּעַל אִשָּׁה הוּא - מה שאדם אוגר, עם מה שהוא מתקשר ומתחבר וכורת ברית נישואין...
וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ - זה מה שהוא לוקח לעולם הבא.

האדם בימי חייו יכול לאגור ממון ולצבור רכוש מהודו ועד כוש, אך הכל קשקוש ויישאר בעולם נטוש, ולאחר מותו הוא לא ייקח איתו לעולם האמת אפילו מקל של סוכריה על מקל. מה בכל זאת האדם כן לוקח?

מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשנות בצורת [שחילק מזון לעניים ורעבים], וְחָבְרוּ עָלָיו אֶקְיוֹ וּבֵית אָבִיו וְאָמְרוּ לוֹ: אֲבוֹתֶיךָ גָּזְזוּ וְהוֹסִיפוּ עַל שַׁל אֲבוֹתֶם, וְאַתָּה מִבְּזָזָם? אָמַר לָהֶם: אֲבוֹתַי גָּזְזוּ לַמָּטָה, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי לַמַּעְלָה... אֲבוֹתַי גָּזְזוּ בַּמָּקוֹם שֶׁהִיד שׁוֹלְטָת בּוֹ, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֵין הַיָּד שׁוֹלְטָת בּוֹ... אֲבוֹתַי גָּזְזוּ דָבָר שֶׁאֵין עוֹשֶׂה פִירוֹת, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי דָבָר שֶׁעוֹשֶׂה פִירוֹת... אֲבוֹתַי גָּזְזוּ מִמּוֹן, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי אוֹצְרוֹת נַפְשׁוֹת... אֲבוֹתַי גָּזְזוּ לְאַחֲרִים, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי לְעַצְמִי... אֲבוֹתַי גָּזְזוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲנִי גָּזַזְתִּי לְעוֹלָם הַבָּא... (ב"ב י"א ע"א).

פרשת משפטים

תשובה חדה כתער ענה מונבז המלך לבני משפחתו! הוא ניתח בשלמות את הפעולה הנפלאה הטמונה במעשה הצדקה שעשה, ופקח את עיניהם לראייה אמיתית.

ומה בעצם בלבב את משפחתו של מונבז בהתחלה? צורת ההסתכלות. משפחתו של מונבז הסתכלה על "הפעולה הטכנית", על החיסרון הגשמי שבצדקה, ואילו מונבז לימד אותם להביט "מאחרי הקלעים", ולהסתכל לתוך המעשה במבט פנימי.

נ.ב. גם הפקדה בבנק בתוכנית חיסכון זה "הפסד". שהרי עד עכשיו היה לי בארנק מליון ואחד דולר, ועכשיו הארנק ריק. היש הפסד גדול מזה? אלא מה, כולם יודעים לדקלם שהכסף לא הלך - ובסך הכל הפקיד הכניס אותו למערכת השומרת לנו על הכסף - ואפילו מכניסה רווחים.

מונבז מלמד אותנו שכך צריך להביט על כל השקעה רוחנית! נתינת צדקה איננה הפסד - אלא היא "תוכנית חיסכון" שפתחנו, ואת הקרן נקבל בעולם הבא - ומפירות ההשקעה נהנה עוד בעולם הזה. (לאו דווקא בהצלחה בפרנסה, אלא זה גם יכול להיות "הצלחה בבריאות" - ומניעת מקרים קשים, וכפי שאנו אומרים בתפילה "זורע צדקות - מצמיח ישועות").

וזה בעצם מה שאמר החכם מכל אדם, "חֲכָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת" (משלי י' ח'). שלמה המלך טמן במילה אחת את כל הסוד: "חֲכָם לֵב יִקַּח מִצְוֹת". מי שעושה מצוות - הוא בעצם לוקח, וכלל לא מדובר בהפסד. שהרי הרווח הוא גם בעולם הזה, וגם בעולם הבא. ומה יותר מוצלח מזה?

= פנינה חמישית =

וְאִם אָמַר יְאִמַר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת בְּנֵי לֹא אֶצֵּא חֲפָשִׁי... וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וְעָבְדוֹ לְעֹלָם: (כ"א ה' ו').

האדון זה הבורא - והעבד הוא האדם היהודי, וכפי שנאמר "כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים... אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (ויקרא כ"ה נ"ה).

אלא שפעמים העבד שוכח מאדונו ובורח מתפקידו ומתעלם מהבורא ומצוותיו. מה עושה האדון? וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמַּרְצֵעַ - וְעָבְדוֹ לְעֹלָם. אדון העולם נותן לחוטא עונש ועושה לו "תזכורת", ואז בשעת צרה כבר מתעורר האדם מתרדמתו ונזכר בבוראו ובתכלית ביאתו לעולם.

והמסר חד וברור כראש הגפרור ומעוגן בחז"ל ללא ערעור: צרות באות - רק בגלל שמתרחקים מה', ובעצם הם לא נועדו להתעלל בנו חלילה. ומי שחכם ומבין זאת, בשעת צרה לא רק שהוא לא נשבר ומתרחק מה' - אלא הוא גם מתחזק יותר במצוות ובלימוד התורה, ולא מחפש כל מיני פתרונות קש אצל קוראים בקפה ופותחים בתה ומעיינים בקקאו ועושים קולות של מיאו ומנסים להציג כוחות כמו של הנביא אליהו, ועל הדרך הם סוחטים לפציינט את הארנק והופכים אותו לדק ומצומק.

שאלה לסיום: אחרי שזכינו לראות את חמשת היסודות הללו הנפלאים והמאלפים - אשר נרמזים בפרשת "מכירת עבד עברי", האם אנו לא מתחברים יותר לכותרת המאמר וחשים אותה היטב?

פרשת משפטים